

VRHOVNO SODIŠČE
REPUBLIKE SLOVENIJE

Evidenčna številka: VS00016412

Datum odločbe: 06.09.2018

Opravitna številka II.stopnje: Sodba VSM IV Kp 4756/2014

Senat: Branko Masleša (preds.), Mitja Kozamernik (poroč.), Marjana Lubinič, Barbara Zobec, Vesna Žalik

Področje: KAZENSKO MATERIALNO PRAVO

Institut: kršitev kazenskega zakona - prepoved ponovnega sojenja o isti stvari (ne bis in idem) - načelo zakonitosti - obstoj kaznivega dejanja - obstoj prekrška - kršitev temeljnih pravic delavcev - nadomestilo plače - prikrajšanje

Zveza: KZ-1 člen 2, 196, 196/1.

Jedro

Kaznivo dejanje po 196. členu KZ-1 je namreč po svoji naravi blanketna norma, ki za storitev dejanja že v osnovi predpostavlja kršitev predpisov s področja delovnih razmerij. To pomeni, da gre za situacijo, v kateri so zakonski znaki prekrška vsebovani v zakonskih znakih kaznivega dejanja, pri čemer pa slednje vsebuje tudi druge elemente zakonskega dejanskega stanja, ki so lastni le kaznivemu dejanju, ne pa tudi prekršku. Prekršek tako predstavlja golo kršitev predpisa, medtem ko gre pri kaznivem dejanju za poseg v pravno zavarovano dobrino, ki se navzen izkazuje s prikrajšanjem delavcev.

Predmet kazenskega postopka so bila torej dalj časa trajajoča ravnanja obsojenke, ki so se nanašala na različna področja delovnopravnih predpisov in katerih posledice so se manifestirale v oškodovanju obeh delavcev. Glede na navedeno, je mogoče zaključiti, da obsojenka v kazenskem postopku ni bila obravnavana za historični dogodek, ki bi imel podlago v identičnih oziroma v bistvenem enakih dejstvih, kot jih je imelo dejanje, zaradi katerega je bil zoper njo voden postopek o prekršku.

Izrek

I. Zahteva za varstvo zakonitosti se zavrne.

II. Obsojenka je dolžna plačati sodno takso v višini 350,00 EUR.

Obrazložitev

A.

1. Okrajno sodišče v Lendavi je s sodbo z dne 11. 1. 2016 obsojenko spoznalo za krivo kaznivega dejanja kršitve temeljnih pravic delavcev po prvem odstavku 196. člena Kazenskega zakonika (v nadaljevanju KZ-1) ter ji izreklo pogojno obsodbo, v okviru katere ji je določilo kazen petih mesecev zapora, ki ne bo izrečena, če v preizkusni dobi dveh let ne bo storila novega kaznivega dejanja in pod posebnim pogojem, da oškodovancema T. S. in J. G. povrne škodo, povzročeno s kaznivim dejanjem. Hkrati je razsodilo, da se v primeru preklica pogojne obsodbe v skladu s tretjim odstavkom 56. člena KZ-1 obsojenki v izrečeno kazen všteje 100,00 EUR globe, ki jo je plačala za prekršek po plačilnem nalogu Inšpektorata RS za delo št. 035068/C z dne 3. 9. 2012, in sicer tako, da je en dan zapora izenačen z 42,00 EUR globe. Obsojenki je naložilo tudi plačilo premoženjskopравnih zahtevkov obeh oškodovancev v višini 12.329,91 EUR in 7.735,46 EUR ter na podlagi prvega odstavka 95. člena ZKP tudi plačilo stroškov kazenskega postopka. Višje sodišče v Mariboru je pritožbo obsojenkininega zagovornika zavrnilo kot neutemeljeno in potrdilo sodbo sodišča prve stopnje ter obsojenki naložilo plačilo sodne takse.

2. Zoper pravnomočno sodbo vlaga obsojenkin zagovornik zahtevo za varstvo zakonitosti zaradi zaradi kršitev kazenskega zakona, kršitve 31. člena Ustave RS in bistvenih kršitev določb kazenskega postopka. V zahtevi navaja, da sta sodišči nižje stopnje kršili prepoved ponovnega sojenja o isti stvari, ker je bila obsojenka sprva obravnavana s strani inšpektorja za delo, pri čemer ji je bil izdan plačilni nalog zaradi prekrška po četrtem odstavku v zvezi z 12. točko prvega odstavka 231. člena takrat veljavnega Zakona o delovnih razmerjih (Ur. l. RS št. 42/2002, s poznejšimi spremembami in dopolnitvami; v nadaljevanju ZDR). Opozarja, da se opis obsojenki očitane kaznivega dejanja prekriva z dejanskim stanom očitane prekrška. Hkrati poudarja, da se zakonski določili 12. točke prvega odstavka 231. člena ZDR in prvega odstavka 196. člena KZ-1 prekrivata že na abstraktni ravni ter s tem smiselno uveljavlja kršitev načela zakonitosti iz 28. člena Ustave RS. Zagovornik nadalje izpostavlja ustni dogovor med obsojenko oziroma družbo T. in S. d.o.o. (v nadaljevanju T., d.o.o.) kot delodajalcem in oškodovancema, ki je predvideval, da bo njuna plača znašala 11% oziroma 13% višine ustvarjenega prometa. Pri tem poudarja, da sta oškodovanca na podlagi omenjenega ustnega dogovora prejela več kot znaša minimalna plača. Zahteva uveljavlja kršitev kazenskega zakona, z navedbami, da del očitkov, ki se nanaša na prikrajšanje obeh oškodovancev iz naslova neplačila dnevnic nima podlage. Ocenjuje, da sodišče tega dela očitkov ne bi smelo upoštevati. Kršitev kazenskega zakona uveljavlja tudi s trditvami, da obsojenka ni ravnala z direktnim naklepom, ampak je zaradi slabega finančnega stanja družbe, ki jo je vodila, šlo zgolj za neizpolnitev delovnopравnih obveznosti. Zagovornik graja tudi zavrnitev dokaznega predloga po dopolnitvi izvedenskega mnenja izvedenke finančne stroke in s tem uveljavlja kršitev pravice do obrambe. Vrhovnemu sodišču predlaga, da zahtevi ugotovi in izpodbijani sodbi razveljavi ter vrne zadevo v novo sojenje.

3. Vrhovni državni tožilec Boris Ostruh v odgovoru z dne 24. 10. 2016, podanem na podlagi 423. člena ZKP, navaja, da se prekršek po 12. točki prvega odstavka 231. člena ZDR nanaša na izplačilne roke, ko mora biti plača izplačana ter na izplačilni kraj in način, medtem ko je pri predmetnem kaznivem dejanju odločilno prikrajšanje delavčeve pravice do plače ter regresa. Glede na navedeno ocenjuje, da ne gre za razsojeno stvar. Nadalje meni, da je bistvo očitkov, ki se nanašajo na neizplačilo dnevnic v tem, da obsojenka oškodovancema ni povrnila stroškov, povezanih s potovanji v tujino, medtem ko način izračuna prikrajšanja, kakršnega ponuja zagovornik, predstavlja uveljavljanje nedovoljenega razloga zmotne ugotovitve dejanskega stanja. Zaključuje, da uveljavljane kršitve niso podane, zahteva pa po vsebini v pretežni meri uveljavlja nedovoljen razlog zmotne ugotovitve dejanskega stanja, zato Vrhovnemu sodišču predlaga, da jo zavrne.

4. Vrhovno sodišče je odgovor vrhovnega državnega tožilca poslalo obsojencu in njegovemu zagovorniku, ki

je podal izjavo, v kateri je izrazil nestrinjanje s stališčem vrhovnega državnega tožilca in v pretežni meri ponovil vsebino navedb iz zahteve.

B-1.

5. V skladu s prvim odstavkom 420. člena ZKP se sme zahtevo za varstvo zakonitosti vložiti zoper pravnomočno sodno odločbo in zoper sodni postopek, ki je tekel pred tako pravnomočno odločbo le zaradi kršitve kazenskega zakona, zaradi bistvenih kršitev določb kazenskega postopka iz prvega odstavka 371. člena tega zakona ter zaradi drugih kršitev določb kazenskega postopka, če so te kršitve vplivale na zakonitost sodne odločbe. Kot razlog za vložitev zahteve je izrecno izključeno uveljavljanje zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja (drugi odstavek 420. člena ZKP).

B-2.

6. Zahteva navaja, da sta sodišči nižje stopnje kršili načelo *ne bis in idem*, saj je bila obsojenka kot direktorica družbe T., d.o.o. sprva obravnavana v prekrškovnem postopku s strani inšpektorja za delo, in sicer zaradi kršitev zakonske določbe o obveznosti izplačevanja nadomestila plače. Pristojni inšpektorat za delo je namreč pri omenjeni družbi izvedel inšpekcijski pregled za obdobje od 1. 2. 2012 do 30. 6. 2012 in pri tem ugotovil, da delavci v družbi od februarja do junija 2012 niso delali, hkrati pa niso prejeli nadomestila plače v skladu s 137. členom ZDR. Po končanem inšpekcijskem postopu je bil obsojenki izdan plačilni nalog, s katerim ji je bila izrečena globa zaradi prekrška po četrtem odstavku v zvezi z 12. točko prvega odstavka 231. člena ZDR. Zagovornik meni, da je bila zaradi tega podvržena dvakratnemu pregonu za isto ravnanje, kar predstavlja kršitev 31. člena Ustave. Hkrati graja tudi zakonsko ureditev prekrška po četrtem odstavku v zvezi z 12. točko prvega odstavka 231. člena ZDR in kaznivega dejanja po prvem odstavku 196. člena KZ-1, katerih abstraktna stanova se, po zagovornikovi oceni, prekrivata.

7. Zagovornikove navedbe o prekrivanju abstraktnih stanov kaznivega dejanja in prekrška predstavljajo smiselno uveljavljanje kršitve načela zakonitosti iz prvega odstavka 28. člena Ustave. Glede na takšne očitke je potrebno pojasniti, da kolikor bi se izkazalo, da se zakonski znaki kaznivega dejanja in prekrška na abstraktni ravni prekrivajo, bi to predstavljalo kršitev načela določenosti (*lex certa*). Določenost pravnega pravila na področju kazenskega prava namreč ne pomeni le, da je dispozicija določena z jasno vsebino, ampak tudi, da se loči od vseh drugih dispozicij, ki določajo kazniva ravnanja. Kolikor med dvema dispozicijama ni jasnih ločnic, oziroma, če bi dispozicija kaznivega dejanja ostala brez kakršnegakoli presežka v razmerju do prekrška, bi bilo mogoče govoriti o kršitvi načela zakonitosti. Tovrstna situacija bi pomenila negotovost, saj bi omogočala arbitrarno odločanje o pregonu.¹ Uveljavljana kršitev načela zakonitosti je tako neločljivo povezana z očitano kršitvijo prepovedi *ne bis in idem*. V obravnavani zadevi zato presoja uveljavljane kršitve načela prepovedi ponovnega sojenja zahteva predhodno jasno opredelitev o očitkih o prekrivanju pravnih pravil oziroma kaznovalnih norm na abstraktni ravni.

8. Zakonsko besedilo prekrška iz četrtega odstavka v zvezi z 12. točko prvega odstavka 231. člena ZDR je določalo, da se z globo od 100 do 800 eurov kaznuje odgovorna oseba delodajalca pravne osebe, če stori prekršek iz prvega odstavka 231. člena. Hkrati je 12. točka prvega odstavka istega člena določala, da se z globo od 750 do 2000 eurov kaznuje delodajalec – pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik oziroma posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če delavcu ne izplača nadomestila plače v skladu s 137. člena ZDR. Slednji je urejal pravico delavca do nadomestila plače za čas odsotnosti, v primerih in trajanju, določenem z zakonom, ter v primerih odsotnosti z dela, ko ne dela iz razlogov na strani delodajalca. Kaznivo dejanje kršitve temeljnih pravic delavcev iz prvega odstavka 196. člena KZ-1 (veljavnega v času storitve

obsojenki očitane kaznivega dejanja - Ur. l. RS, št. 55/2008), je storil kdor zavestno ni ravnal po predpisih o sklenitvi pogodbe o zaposlitvi in o prenehanju delovnega razmerja, plači in drugih prejemkih iz delovnega razmerja, delovnem času, odmeru, počitku, letnem dopustu ali odsotnosti z dela, varstvu žensk, mladine in invalidov, varstvu delavcev zaradi nosečnosti in starševstva, varstva starejših delavcev, prepovedi nadurnega ali nočnega dela ali plačilu predpisanih prispevkov in je tako prikrajšal enega ali več delavcev ali iskalcev zaposlitve za pravice, ki so jim pripadale, ali jim jih je omejil.

9. Primerjava obeh zakonskih besedil že s pomočjo jezikovne razlage pokaže, da ne gre za prekrivanje obeh dispozicij, kot to zatrjuje obsojenkin zagovornik. Kaznivo dejanje po 196. členu KZ-1 je namreč po svoji naravi blanketna norma, ki za storitev dejanja že v osnovi predpostavlja kršitev predpisov s področja delovnih razmerij. To pomeni, da gre za situacijo, v kateri so zakonski znaki prekrška vsebovani v zakonskih znakih kaznivega dejanja, pri čemer pa slednje vsebuje tudi druge elemente zakonskega dejanskega stanja, ki so lastni le kaznivemu dejanju, ne pa tudi prekršku. Prekršek tako predstavlja golo kršitev predpisa, medtem ko gre pri kaznivem dejanju za poseg v pravno zavarovano dobrino, ki se navzen izkazuje s prikrajšanjem delavcev. Glede medsebojnega razmerja med kaznivim dejanjem po prvem odstavku 196. člena KZ-1 in med prekrškom, ki se nanaša na kršitev predpisov o plačah, je Vrhovno sodišče RS že zavzelo stališče, da se tovrsten prekršek navezuje na izplačilne roke oziroma dneve, ko mora biti plača izplačana ter na izplačilni kraj in način, medtem ko je za obstoj kaznivega dejanja odločilno prikrajšanje delavčeve pravice do plače in regresa. Zakonski stan kaznivega dejanja se tako nanaša na situacijo, ko delavec izplačil sploh ne prejme.² Prikrajšanje delavca za pravico, ki mu pripada, predstavlja presežek dispozicije kaznivega dejanja v razmerju do kršitve s področja delovnega prava. Pri primerjavi obeh dispozicij pa ni mogoče spregledati niti dejstva, ki sta ga v svoji argumentaciji izpostavili sodišči nižje stopnje, in sicer, da za storitev prekrška zadošča malomarnost, medtem ko se za storitev kaznivega dejanja, glede na zakonsko zahtevo po zavestni kršitvi predpisov, predpostavlja naklepno ravnanje. Takšna situacija pa tudi ob upoštevanju izhodišč, kot izhajajo iz ustavljenega prakse Ustavnega sodišča RS, ne more predstavljati kršitev načela zakonitosti.³

10. V sodni praksi se je glede načela *ne bis in idem* ustalilo stališče, da je omenjeno načelo potrebno razumeti kot prepoved ponovnega sojenja za konkretno ravnanje posameznika v zunanjem svetu, pri čemer je za opredelitev istega dejanja pomembna tesna krajevna in časovna povezanost med posameznimi elementi tega dejanja. Za odgovor na vprašanje, ali gre za ista dejanja, velja naravni kriterij, to so v prvi vrsti dejstva in okoliščine historičnega dogodka, o katerih je bilo že razsojeno (vključno kraj, čas, način, sredstvo, udeleženci dejanja).⁴ Kolikor je bil storilec že pravnomočno kaznovan zaradi prekrška, je v zvezi z istim historičnim dogodkom mogoče voditi kazenski postopek le, če sodišče ugotovi, da ne izhaja iz dejstev, ki so identična ali v bistvu enaka kot tista, ki so bila podlaga za prekršek.⁵

11. Iz pravnomočno ugotovljenega dejanskega stanja obravnavane zadeve izhaja, da se je obsojenki očitalo, da je oškodovanca prikrajšala za izplačilo plač in nadomestila plače, stroškov prevoza na delo ter dnevnic v obdobju od maja 2010 do junija 2012, s čimer je T. S. oškodovala za skupno 12.329,91 EUR, J. G. pa za 7.735,46 EUR. Inšpektorat RS za delo pa je obsojenko obravnaval zgolj zaradi kršitev predpisov o izplačevanju nadomestil plače v obdobju od 1. 2. 2012 do 30. 6. 2012, globo pa ji je izrekel le zaradi kršitve omenjenega predpisa v obdobju junija 2012, ko bi delavcema morala biti izplačano zadnje nadomestilo plače (list. št. 285 sodnega spisa). V tem delu je sodišče prve stopnje na podlagi tretjega odstavka 56. člena KZ-1, obsojenki izrečeno globo za prekršek, v primeru preklica pogojne obsodbe, vštelo v kazen zapora.

12. Upošteva je navedeno ni mogoče trditi, da bi bila obsojenka podvržena dvakratnemu pregonu za isto ravnanje. Obsojenki se je namreč v okviru kazenskega postopka očitalo, da je skozi daljše časovno obdobje več kot dveh let, delavca prikrajšala za izplačilo plač, nadomestila plače, stroškov prevoza na delo ter dnevnic,

medtem ko ji je bila v prekrškovnem postopku izrečena globa zgolj zaradi kršitev predpisov o nadomestilu plače in še to le za obdobje enega meseca. Predmet kazenskega postopka so bila torej dalj časa trajajoča ravnanja obsojenke, ki so se nanašala na različna področja delovnopравnih predpisov (plače, nadomestila plače, stroški prevoza na delo in dnevnice) in katerih posledice so se manifestirale v oškodovanju obeh delavcev. Glede na navedeno, je mogoče zaključiti, da obsojenka v kazenskem postopku ni bila obravnavana za historični dogodek, ki bi imel podlago v identičnih oziroma v bistvenem enakih dejstvih, kot jih je imelo dejanje, zaradi katerega je bil zoper njo voden postopek o prekršku.

13. Zagovornik v V. točki zahteve uveljavlja kršitev kazenskega zakona, ki jo utemeljuje z navedbami, da obsojenki očitano ravnanje, ki se nanaša na prikrajšanje obeh oškodovancev iz naslova neplačila dnevnic nima zakonske oziroma drugačne podlage, zato sodišče tega očitka ne bi smelo upoštevati. Sklicuje se tudi na sodno prakso,⁶ iz katere naj bi izhajalo, da voznikom glede na naravo njihovega dela, ki se že v osnovi opravlja izven sedeža delodajalca, ne pripada izplačilo dnevnic. Nadalje opozarja, da bi oškodovancema pravica do dnevnice pripadala le v primeru, če bi bila ta pravica opredeljena v pogodbi o zaposlitvi ali v internem aktu delodajalca.

14. Obveznost povračila stroškov, ki jih ima delavec pri opravljanju določenih del in nalog na službenem potovanju (dnevnic) je bila v kritičnem času določena v 130. členu ZDR. Prvi odstavek omenjenega člena je določal, da mora delodajalec delavcu zagotoviti povračilo stroškov za prehrano med delom, za prevoz na delo in z dela ter povračilo stroškov, ki jih ima pri opravljanju določenih del in nalog na službenem potovanju. Očitki zagovornika, da v obravnavani zadevi ni bilo pravne podlage za izplačilo dnevnic, glede na odsotnost kolektivnih pogodb s splošno veljavnostjo in ker obveznost njihovega izplačila ni bila določena v pogodbah o zaposlitvi, so neutemeljeni. Pravica delavca do povračila stroškov, vključno s stroški, ki jih ima na službenem potovanju, izhaja namreč že iz samega zakona. Glede na to, da gre za zakonsko pravico, je v skladu s prvim odstavkom 7. člena ZDR, ni mogoče ožiti, zniževati, niti odvzeti. Tudi kolikor takšna pravica ni izrecno zapisana v pogodbi o zaposlitvi, ali v kolektivni pogodbi, to ne pomeni, da je delodajalec ni dolžan zagotoviti.

15. Glede pravice voznikov tovornih vozil do povračila stroškov v zvezi s službenimi potovanji, iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je njihovo delo takšne narave, da jim ta pravica pripada.⁷ Za delo voznikov tovornih vozil je namreč bistvena njihova odsotnost s sedeža delodajalca v trajanju najmanj 6, 8 ali 12 ur dnevno, in dejstvo, da morajo delavci med opravljanjem takšnih delovnih obveznosti sami poskrbeti za svojo prehrano. Zagovornik se glede pravne podlage za izplačilo dnevnic sklicuje na sodbo Višjega delovnega in socialnega sodišča Pdp 1319/2010, ki pa se ne nanaša na voznike tovornih vozil, temveč na voznika reševalnega vozila, katerega narava dela pa je povsem drugačna, zato tudi stališč iz omenjene sodbe ni mogoče prenašati na obravnavano zadevo.

16. Zahteva nadalje problematizira vprašanje pravne podlage za obračun višine dnevnic obema oškodovancema, za katere ju je prikrajšala obsojenka. Opozarja, da ZDR v 130. členu glede višine povračil stroškov odkazuje na kolektivno pogodbo, ki pa je bila za dejavnost prevoza blaga v cestnem prometu odpovedana v letu 2003, kar po njegovi oceni pomeni, da v obravnavani zadevi ni mogoče izračunati prikrajšanja oškodovancev. Dodaja še, da je sodišče prve stopnje pri določitvi višine dnevnice upoštevalo Uredbo o povračilu stroškov za službena potovanja v tujino (Ur. l. RS, št. 38/94, s poznejšimi spremembami in dopolnitvami), ki pa se nanaša na javne uslužbence in kot takšna ne more predstavljati pravne podlage za obračun višine dnevnic oškodovancema.

17. Drugi odstavek 130. člena ZDR določa, da se višina povračila stroškov določi z izvršilnim predpisom, če ni določena s kolektivno pogodbo splošne veljavnosti. V kritičnem času sicer res nista več veljali Splošna

kolektivna pogodba za gospodarske dejavnosti (SKPgđ – odpovedana 30. 6. 2006) in Kolektivna pogodba za dejavnost prevoza blaga v cestnem prometu Slovenije (odpovedana 31. 12. 2003), vendar pa na podlagi navedenega ni mogoče sklepati o odsotnosti pravne podlage za izračun višine dnevnic. Gre namreč za zakonsko pravico delavca, poleg tega pa je izvršilni predpis oblastni akt države, kar pomeni, da je treba navedeno določilo razumeti tako, da država varuje delavce v primerih, ko se socialni partnerji ne bi dogovorili o povračilu stroškov delavcev.

18. V odsotnosti veljavnosti SKPgđ se je znesek povračila stroškov izplačeval praviloma v višini, določeni z Uredbo o višini povračil stroškov v zvezi z delom in drugih dohodkov, ki se ne všttevajo v davčno osnovo (Ur. l. RS, št. 142/2004, s poznejšimi spremembami in dopolnitvami), ki jo je nadomestila, v kritičnem času veljavna, Uredba o davčni obravnavi povračil stroškov in drugih dohodkov iz delovnega razmerja (Ur. l. RS, št. 140/2006, s poznejšimi spremembami in dopolnitvami – v nadaljevanju Uredba). Omenjena uredba sicer ni določala pravice do povračila določenih stroškov, vendar pa glede na to, da gre za zakonske pravice, to niti ni bilo potrebno. Uredba je določala zneske, ki se niso všttevajo v davčno osnovo dohodka iz delovnega razmerja, med drugim tudi za dnevnice. Kolikor je delodajalec izplačeval višji znesek od določenega v Uredbi, je bila razlika zneska obdavčena.⁸ Uredba je v drugem odstavku 4. člena glede višine dnevnic določala, da se pri potovanjih v tujino nad 14 do 24 ur, v davčno osnovo dohodka iz delovnega razmerja ne vštteva dnevnic do višine zneska, ki je za posamezno državo oziroma območje določen v predpisu Vlade RS, ki ureja povračila stroškov za službena potovanja v tujino. Omenjeni predpis Vlade RS pa je Uredba o povračilu stroškov za službena potovanja v tujino. To pomeni, da se je Uredba neposredno sklicevala na Uredbo o povračilu stroškov za službena potovanja v tujino, ki ji jo je pri svojem izračunu uporabila izvedenka, nanjo pa se je pravilno oprlo tudi sodišče prve stopnje.

19. Glede pravne podlage za izračun višine dnevnic je potrebno opozoriti, da se veljavne kolektivne pogodbe glede višine dnevnic v pretežni meri bodisi posredno, torej preko Uredbe, bodisi neposredno, sklicujejo na Uredbo o povračilu stroškov za službena potovanja v tujino, ki se sicer v osnovi uporablja za javne uslužbenke in funkcionarje v državnih organih. Tako se Kolektivna pogodba za cestni potniški promet (Ur. l. RS, št. 14/12, s poznejšimi spremembami in dopolnitvami) v 3. točki 4. člena tarifne priloge sklicuje na Uredbo. Podobno določilo vsebuje 4. člen tarifne priloge Kolektivne pogodbe za dejavnost trgovine (Ur. l. RS, št. 24/14, s poznejšimi spremembami in dopolnitvami). Drugi odstavek 76. člena Kolektivne pogodbe gradbenih dejavnosti (Ur. l. RS, št. 101/15, s poznejšimi spremembami in dopolnitvami) glede višine dnevnic neposredno odkazuje na Uredbo o povračilu stroškov za službena potovanja v tujino. Nenazadnje pa je tudi odpovedana Kolektivna pogodba za dejavnost prevoza blaga v cestnem prometu Slovenije (Ur. l. RS, št. 67/99) v 58. členu določala, da se delavcu na službenem potovanju v tujino povrnejo dejanski stroški v skladu s predpisi, ki veljajo za državne organe, kar ravno tako predstavlja neposredno sklicevanje na Uredbo o povračilu stroškov za službena potovanja v tujino. Glede na navedeno je bila tudi po presoji Vrhovnega sodišča uporabljena pravilna pravna podlaga za izračun višine dnevnic, zato uveljavljana kršitev kazenskega zakona ni podana.

20. Zahteva izpostavlja ustni dogovor med družbo T., d.o.o. kot delodajalcem in oškodovancema, ki je predvideval, da bo njuna plača znašala 11% oziroma 13% višine ustvarjenega prometa. Hkrati navaja, da sta oškodovanca na podlagi ustnega dogovora prejela več kot znaša minimalna plača, zato po zagovornikovi oceni ni mogoče govoriti o prikrajšanju. S takšnimi navedbami uveljavlja kršitev kazenskega zakona, ki pa ni podana. Glede uveljavljane kršitve je potrebno pojasniti, da oškodovanca ne glede na obstoj morebitnega ustnega dogovora, nista smela prejeti manj od zakonsko določene minimalne plače. Pravica do plačila za delo je namreč varovana s kogentnimi normami delovnega prava, ki delodajalcu nalagajo, da delavcu to pravico prizna in izplača vsaj v minimalni predpisani višini. Navedeni ustni dogovor je bil torej nezakonit in

neupošteven, če seštevnik ustvarjenega prometa ni dosegal minimalne plače. Pri tem iz pravnomočno ugotovljenega dejanskega stanja obravnavane zadeve izhaja, da oškodovanca v nekaterih obdobjih nista prejela zakonsko določenega minimalnega dohodka, kar pomeni, da sodišči nižje stopnje nista kršili kazenskega zakona, s tem, ko ustnega dogovora nista upoštevali, saj je bil v nasprotju z zakonskimi določili o minimalnem dohodku. V preostalem pa zagovornikove navedbe, s katerimi prikazuje, da sta oškodovanca prejela več kot znaša minimalna plača, predstavljajo izpodbijanje pravnomočno ugotovljenega dejanskega stanja, kar v zahtevi za varstvo zakonitosti ni dovoljeno.

21. Zagovornik z navedbami, da obsojenka ni ravnala z direktnim naklepom, ampak je zaradi slabega finančnega stanja družbe T., d.o.o. šlo zgolj za neizpolnitev delovnopравниh obveznosti, uveljavlja kršitev kazenskega zakona. Dodaja, da obsojenka zaradi slabega finančnega stanja družbe iz upravičenih razlogov ni mogla poravnati obveznosti do oškodovancev. Glede uveljavljane kršitev kazenskega zakona je potrebno pojasniti, da zagovornik z navedenimi razlogi utemeljuje odsotnost obsojenkinega naklepa, vendar bi bila v primeru, da bi se navedeni razlogi izkazali za resnične, izključena protipravnost dejanja in ne naklep.⁹

22. Izpostavljene trditve zagovornika sta zavrnila že obe sodišči nižje stopnje. Sodišče prve stopnje je zaključilo, sklicujoč se pri tem na sodno prakso Vrhovnega sodišča,¹⁰ da čeprav vsi prihodki družbe T., d.o.o. niso zadoščali za poplačilo vseh obveznosti, je družba ustvarilo zadostne prihodke, da bi obveznosti do delavcev lahko bile poravnane. Delavca plačil kljub temu nista prejela, ker je obsojenka dala prednost poplačilu drugih obveznosti. Takšen zaključek je sodišče oprlo na ugotovitve izvedenskega mnenja, iz katerega izhaja, da je družba T., d.o.o. v kritičnem času za poplačila dobaviteljem namenila 883.719,31 EUR, za plačila bankam 90.037,27 EUR ter lizinskih družbam 156.097,92 EUR. Hkrati pa sodišče ni spregledalo okoliščine, da je obsojenka iz družbe T., d.o.o. nakazala sebi, svojemu možu in njenemu s.p.-ju 92.521,83 EUR. Nenazadnje pa se je oprlo tudi na ugotovitev izvedenke, da so se v obdobju od 1. 7. 2011 do 31. 12. 2012 močno povečali gotovinski prilivi na transakcijski račun obsojenkinega moža. Pritožbeno sodišče je v deveti točki obrazložitve pritrdilo navedenim zaključkom sodišča prve stopnje in dodalo, da se je obsojenka glede na finančno stanje družbe odločila, da bo, namesto obveznosti iz naslova delovnega razmerja, poplačala druge obveznosti (do dobaviteljev, bank, DURS-a, lizinskih hiš in celo do sebe ter svojih družinskih članov). Takšni zaključki obeh sodišč nižje stopnje so, tudi po presoji Vrhovnega sodišča, prepričljivi in pravilni. Kaznivo dejanje po 196. členu KZ-1 je namenjeno varovanju pravice do plače in drugih plačil, ki so ena izmed temeljnih pravic delavca. Navedeno pomeni, da delodajalec ne more dati prednost poplačilu obveznosti do določenih upnikov, tako da bi s tem prikrajšal delavce, brez katerih podjetje prav tako ne bi moglo poslovati.¹¹ Iz pravnomočno ugotovljenega dejanskega stanja zadeve je razvidno, da so obveznosti družbe T., d.o.o. do obeh oškodovancev predstavljale zgolj 1,57% vseh odhodkov družbe, kar ob plačilih drugih, bistveno višjih obveznosti, kaže na to, da je obsojenka imela objektivne možnosti za plačilo obveznosti do obeh oškodovancev. Hkrati pa je iz dejstvene podlage obravnavane zadeve razvidno ne le to, da je obsojenka imela objektivne zmožnosti za poplačilo obveznosti do delavcev, ampak je celo dala prednost poravnavanju obveznosti do sebe in do svojih družinskih članov. Na podlagi navedenega je mogoče zaključiti, da do neplačila obveznosti do obeh delavcev ni prišlo zaradi upravičenih razlogov, ampak izključno zaradi zavestne odločitve obsojenke. Očitek o kršitvi kazenskega zakona se tako izkaže kot neutemeljen.

23. Zahteva uveljavlja kršitev pravice do obrambe, ker je sodišče prve stopnje zavrnilo dokazni predlog po dopolnitvi izvedenskega mnenja izvedenke finančne stroke. Omenjeni dokazni predlog je obramba podala zato, da bi izvedenka finančne stroke ugotovila, ali obračunani zneski po plačilnih listinah predstavljajo 13% oziroma 11% ustvarjenega prometa, do katerega naj bi bila v skladu z zatrjevanim ustnim dogovorom upravičena oškodovanca. Predmetni dokazni predlog je bil podan tik pred zaključkom glavne obravnave, pri čemer obramba obsojenke ni pojasnila, zakaj ga ni podala že v dotodanjem teku glavne obravnave oziroma na

predobravnavnem naroku. Dilema glede ustnega dogovora o plači oškodovancev v višini 11% oziroma 13% ustvarjenega prometa je bila izpostavljena ves čas postopka, zato ni bilo nobenega razloga, da predmetni dokazni predlog ni bil podan v dotedanjem teku postopka. Glede na navedeno, sodišče prve stopnje že zato, ker je šlo za prepozno podan dokazni predlog, z njegovo zavrnitvijo ni moglo kršiti obsojenkine pravice do obrambe. Hkrati pa je bil navedeni dokazni predlog tudi materialnopravno nerelevanten. Obramba je namreč na podlagi omenjenega dokaznega predloga hotela dokazati, da sta oškodovanca na podlagi ustnega dogovora prejela več kot je znašala minimalna plača. Takšen ustni dogovor pa je, kot je bilo že pojasnjeno, nerelevanten, kolikor seštevek ustvarjenega prometa ne bi dosegal minimalne plače. Glede na navedeno je sodišče prve stopnje pravilno zaključilo, da ugotovitve sodne izvedenke, ali obračunani zneski po plačilnih listah predstavljajo 11 % oziroma 13% ustvarjenega prometa, na drugačno odločitev sodišča ne bi mogla vplivati. Zavrnitev predmetnega dokaznega predloga zato ne more predstavljati kršitev obsojenkine pravice do obrambe.

C.

24. Vrhovno sodišče je ugotovilo, da v zahtevi za varstvo zakonitosti uveljavljane kršitve Ustave, kazenskega zakona in določb postopka niso podane, zahteva pa je bila deloma vložena tudi iz razloga zmotno ugotovljenega dejanskega stanja, zato jo je v skladu z določilom 425. člena ZKP zavrnilo.

25. Odločba o stroških kazenskega postopka s tem izrednim pravnim sredstvom temelji na določilu 98.a člena v zvezi s prvim odstavkom 95. člena ZKP. Obsojenka z zahtevo za varstvo zakonitosti ni uspela, zato je dolžna plačati sodno takso v višini 350,00 EUR po tarifnih številkah 7152 in 7111 ter 71113 Zakona o sodnih taksah, ki jo je Vrhovno sodišče odmerilo ob upoštevanju zapletenosti kazenskega postopka in obsojenkinega premoženjskega stanja.

¹ Odločba Ustavnega sodišča RS U-I-88/07 z dne 8. 1. 2009.

² Vrhovno sodišče RS I Ips 16436/2012 z dne 7. 5. 2015.

³ Odločba Ustavnega sodišča RS U-I-24/10 z dne 19. 4. 2012.

⁴ Sodbe Vrhovnega sodišča RS I Ips 22153/2014 z dne 7. 12. 2017, I Ips 6258/2010 z dne 12. 3. 2015 in I Ips 244/2015 z dne 18. 2. 2016.

⁵ Sodbi Vrhovnega sodišča I Ips 16245/2013 z dne 15. 5. 2014 in I Ips 22153/2014 z dne 7. 12. 2017.

⁶ Sodba Višjega delovnega in socialnega sodišča Pdp 1319/2010 z dne 14. 1. 2011.

⁷ Sodba Vrhovnega sodišča RS VIII Ips 346/2007 z dne 23. 3. 2009. Podobno tudi sodba Višjega delovnega in socialnega sodišča Pdp 967/2015 z dne 5. 5. 2016.

⁸ Zakon o delovnih razmerjih s komentarjem, urednik: Darja Senčur Peček, Nataša Belopavlovič in Miran Kalčič, GV Založba, Ljubljana, 2008; str. 632-633.

⁹ Sodba Vrhovnega sodišča RS I Ips 27748/2013 z dne 21. 12. 2017.

¹⁰ Sodba Vrhovnega sodišča RS I Kp 30816/2012 z dne 14. 3. 2014.

¹¹ Sodbe Vrhovnega sodišča RS I Kp 30816/2012 z dne 14. 3. 2014, I Ips 103/2009 z dne 21. 5. 2009 in I Ips 261/2010 z dne 16. 6. 2011.

Datum zadnje spremembe: 03.12.2018